

Anna Palfiová

VÝHLADOVÉ FORMY BYTOVEJ VÝSTAVBY NA SLOVENSKU PO ROKU 2000

Jedným z hlavných spôsobov ako riešiť nedostatok bytov na Slovensku je výstavba nových obytných súborov v mestských a prímestských oblastiach. Otázka znie, ako by tieto nové obytné súbory, resp. obytné domy mali vyzeráť, aké podmienky a požiadavky by mali spĺňať.

Zo súčasnej situácie na Slovensku jasne vyplýva, že ide predovšetkým o bývanie pre mladé rodiny s ekonomicky obmedzenými možnosťami.

Pri hľadaní riešenia, po prehodnotení súčasného stavu, je potrebné postupne rozpracovávať čiastkové otázky z hľadiska: urbanistického, architektonického a dispozičného, a pritom zohľadniť aj všetky ostatné faktory a aspekty ako napr. ekonomické, ekologické, sociálne, psychologické, konštrukčné, technické, atď.

Objavenie riešenia sa v tomto prípade zakladá na:

- sformulovaní a definovaní výhod a nevýhod existujúcich foriem bývania,
- schopností, resp. spôsobilosti vyhnúť sa chybám minulosti
- a napokon je potrebné objaviť a objasniť súvislosti a vzťahy, ktoré vedú ku kvalitatívne lepšiemu riešeniu "modelu bývania".

Pri hľadaní odpovedí na tieto otázky čerpám informácie z dvoch základných zdrojov: príklady zo zahraničia a príklady zo Slovenska, pričom vychádzam z konfrontácie: **Všeobecne známe negatíva obytnej architektúry na Slovensku, verzus 1 kvalitné príklady zo zahraničia + 2 naše pozitívne kultúrne dedičstvo.**

1. Vo svete neustále pribúdajú príklady obytných súborov pre nižšie a stredné vrstvy, ktoré svedčia o tom, že architektúra a životné prostredie môžu spolu priateľsky vychádzať. Ekonomickosť a úspornosť možno nachádzať v riešeníach, ktoré vedú k vysokej hustote zástavby, umožňujú združovanie parkovacích miest, predpokladajú využitie spoločných priestorov, využívajú systém environmentálnej kontroly atď. Tieto príklady sú dôkazom toho, že čoraz viac architektov vo svete považuje za svoju povinnosť hľadať nové, alternatívne formy bývania, hľadajú originálne dispozičné riešenia definujúce vzťah medzi interiérom a exteriérom, nekonvenčné tvarovanie hmoty umožňujúce

pasívne, alebo aktívne využitie slnečnej energie, resp. iných ekologických zdrojov, využitie nenáročných a ekologicky nezávadných materiálov atď.

2. Vďaka súčasnej globalizácii, ktorá sa dotýka mnohých oblastí života ľudí, je možné aplikovať informácie získané zo štúdia týchto zahraničných príkladov aj na slovenské podmienky. Avšak našu novú slovenskú identitu nemôžeme hľadať iba v opakovaní zahraničných vzorov. **Nevyhnutnou cestou vedúcou ku kultivácii životného prostredia našej krajiny je uchovávanie a rozvíjanie toho, v čom spočíva podstata nášho pozitívneho kultúrneho dedičstva.** Pri pohľade na architektonické a krajinné prostredie našich miest a vidieka nemôžeme prehliadnuť, že ich pôvodnou charakterovou črtou bola spätosť s prírodou vyplývajúca zo samotnej členitosti našej krajiny, a že tradičné ľudové staviteľstvo sa vyvíjalo v hlbokej symbióze s prírodou. Historické štruktúry na Slovensku a ľudové staviteľstvo zvlášť sú jedinečné svojou nesmiernou rozmanitosťou, ktorá je unikátna v celosvetovom meradle. Skúmaním ich podstaty a hľadaním pôvodného vzťahu človeka s prírodou môžeme dospieť k odpovediam na mnoho otázok (napr. využitie prírodných zdrojov stavebných materiálov, dokonalé prepojenie usadlosti, resp. sídla s okolitou krajinou bez negatívneho vplyvu na ekosystém).

Akceptovanie všetkých nárokov a rešpektovanie prírodných daností v rámci danej úlohy väčšinou vedie k riešeniu **malopodlažnej bytovej zástavby**, pričom v závislosti od voľby: architektonických foriem, urbanizmu, konštrukcií, materiálov, priestorového riešenia dispozícií atď., umožňujú takéto formy obytných štruktúr širokú škálu štandardov a foriem bývania, podľa potrieb, záujmov a životného štýlu budúcich obyvateľov.

Malopodlažné bytové domy predstavujú lákavú alternatívu hromadnej bytovej výstavby, prichádzajú s novým výrazom budov v mestách a stávajú sa prostriedkom na hľadanie harmonického vzťahu medzi pôvodnou a novou zástavbou.

Malopodlažné bytové domy chápeme ako prechodnú formu medzi u nás tradičnou hromadnou

bytovou výstavbou a rodinnými domami. Táto podoba viacbytového domu poskytuje štandard rodinného domu, spája výhody bývania v meste s výhodami bývania na vidieku, prináša ľudskú mierku, humánnejšie životné prostredie a možnosti kvalitnejšieho architektonického a urbanistického stvárnenia.

Prostredie tvorené malopodlažnou bytovou výstavbou vytvára dobré podmienky na posilnenie orientácie na rodinný život a podporuje ľudský zmysel pre spoločnosť. Obyvatelia trávajú viac voľného času v mieste bydliska, čím vzniká vysoká identifikácia so životným prostredím a tým pádom aj väčšia zodpovednosť obyvateľov za svoje životné prostredie.

Kvalitu riešenia akéhokoľvek architektonického diela je možné zistiť až s odstupom času. Odrazí sa v tom ako obyvatelia reagujú na prostredie, a ako prostredie vplýva na život ľudí. Niektoré príklady zo zahraničia však ukazujú, že niekedy ani ten najzodpovednejší prístup architektov nedokáže uspokojiť ľudí, ktorí sú zvyknutí na konzumný spôsob života a konvencie.

Preto je nevyhnutné chápať aj "výchovnú funkciu" architektúry a vytvárať prostredie, ktoré by viedlo ľudí k zdravšiemu životnému štýlu a ukázalo im nové možnosti ako tráviť voľný čas, ozdravilo ich vzťah k prírode, k sebe samým i ku kultúre. Tieto hodnoty by napokon mali byť najdôležitejším kritériom pri posudzovaní úspechu, či neúspechu obytnej architektúry určenej pre súkromný život ľudí. Pretože práve toto prostredie má najväčší vplyv na regeneráciu síl a obnovu psychiky a emocionálnej rovnováhy človeka, ktorý sa vracia domov vystresovaný z každodenného zhonu.